

Tiltakozás egy tiltakozás ellen

A kaposvári Csiky Gergely Színház igazgatójának 1991. október 31-én, tizenegy óra ötven perckor a következő táviratot adták fel Budapest-ről:

„T. Igazgatóság, a Magyar Politikai Foglyok Szövetsége tiltakozik az ellen, hogy Önök 1991. nov. 4-én Dombóváron vagy bárhol az országban vígjátékot, komédiát mutassanak be. November 4-e olyan tragédia a nemzet történetében, amelyhez csak a mély gyász a méltó, nem a bohózat. A Magyar Politikai Foglyok Szövetsége elvárja minden nemzeti érzelmű állampolgárunktól, hogy semmilyen módon ne sértse 1956. nov. 4-e áldozatainak emlékét. Magyar Politikai Foglyok Szövetsége, Budapest.”

Tiltakozom e tiltakozás ellen.

Mielőtt tiltakozásomat megindokolnám, meg kell említenem, hogy magam is politikai fogoly voltam. 1944. március 19-ével együtt 1956. november 4-ét tekintem életem leggyűlöltebb napjának, ez a két megszállásos nap okozta életemben a legmesszebbre ható és legértelmetlenebb tragédiákat. Még azt is megjegyzem, hogy a Magyar Politikai Foglyok Szövetségében számos régi jó rabtársam van, tiltakozásomnak nincs személyes éle. Táviratukat azonban meggondolatlanak és károsnak tartom.

Az öröm- és gyászünnepek kötelezővé tétele csak ezeknek az ünnepeknek a lejárására és meggyűlöltetésére szolgál. Aki november 4-én megnézne egy vígjátékot, az nem gyászol majd odaadóbban, ha ezt a vígjátékot adminisztratív intézkedések folytán nem nézheti meg. És ha vígjátékélvezetéért netántán nemzetietlen érzelműnek nevezik, akkor mérgében korlátoltaknak vagy demagógoknak tartja majd az efféle címkék osztogatóit. Az országnak több mint harminc éven át megparancsolták, hogy tekintse november 4-ét örömünneppnek, most megparancsolják neki, hogy a gyász napjának fogja fel — az ilyen parancsok csak tovább kutyulhatják amúgy is alaposan összezavart történelmi tudatunkat. Ahhoz, hogy október 23-a vagy november 4-e megkapja az őt megillető helyet értékrendünkben, nem kényszerin-

tezkedésekre van szükség, hanem sok időre, szabad véleménycserére, elemzésekre és vitákra, a történelmi események objektív mérlegeléséhez szükséges tények ismeretére. Szükség van továbbá szabadságra, arra, hogy az egyén maga dönthesse el, miként akarja tölteni napjait, az ünnepnapokat is.

Kedves POFOSZ-os barátaim, kérlek, tünődjete el rajta, mi mindent csináltatok szabadulásotoktól a pártállam összeomlásáig november 4-én? Sohasem láttatok ezen a napon vígjátékot, nem néztétek a létező tévét, nem nevettek, soha nem élveztétek ezen a napon az ételt vagy az élet egyéb örömeit? Nem úgy volt-e inkább, hogy a gyász és a gyűlölet, amelyet november 4-e kivált belőlünk, áthatotta teljes életünket, és most is minden nap átélhető, felidézhető?

A kaposvári Csiky Gergely Színház régebben Lenin halálának évfordulóján nem játszhatott vígjátékot. Letiltották az előadást Brezsnyev halálának a napján is. Ezek a letiltások nem mélyítették el a színházlátogatóknak a fent említett államférfiak elmúlása miatt érzett gyászát. Hatástalanok és nevetségesek voltak, mert merőben formális, protokolláris jellegüket a mély tartalom látszatával óhajtották — teljesen sikertelenül — felruházni. Tanulhatnátok az efféle kudarcból, és ha már kultúrpolitikai tevékenységre adjátok a fejeteket, kitalálhatnátok jobbat is, mint amire a pártállam kultúrpolitikája képes volt.

Végezetül mint a kaposvári Csiky Gergely Színház dramaturgja, örömmel jelenthetem, hogy a fent idézett távirattól színházunk mozdonya nem zökkent új sínekre. De hogy megszívleljük azt, ami a POFOSZ tiltakozásából megszívlelhető, felkérjük az érdeklődőket, hogy semmiképp se tegyenek erőszakot magukon, és csak akkor nézzék meg november 4-i előadásunkat, ha ezt az előadást november 4-én meg akarják nézni. Mert gyászünnepen vagy bármikor máskor műélvezetet megkövetelni éppolyan boszszantó szamárság volna, mint a ti tiltástok, drága POFOSZ-os barátaim.

Eörsi István